

ERKEN MÜDAHALE PROGRAMLARININ ERKEN ÇOCUKLUK EĞİTİMİNDEKİ ROLÜ: ERKEN ÇOCUKLUK EĞİTİMİNE YAPILAN YATIRIM GELECEĞE YAPILAN YATIRIM MIDİR?*

Hatice UYSAL**

Berrin AKMAN***

ÖZET

Erken çocukluk döneminde çocukların daha iyi bir geleceğe sahip olması amacıyla erken çocukluk eğitiminde çeşitli erken müdahale programları uygulanmaktadır. Erken müdahale programları görünürde farklı amaçlara hizmet ediyor gibi algılandığında özlerinde ortak olarak çocukların bütünsel gelişimlerini koruyarak ülkeyi toplumsal refaha ulaştırmayı amaçlamaktadırlar. Bu çalışmada erken çocukluk eğitimine yapılan yatırımların erken müdahale programları çerçevesinde sosyal, toplumsal, ekonomik ve siyasal açıdan önemleri alan yazın ışığında tartışılmaktadır. Erken çocukluk döneminde uygulanan nitelikli programlar sayesinde risk altındaki çocukların akranlarıyla benzer eğitimler alarak hayata geriden değil aynı çizgiden başlamaları sağlanmaktadır. Bu programlara dâhil olan risk altındaki çocuklar yetişkinlik çağına eriştiklerinde suça karışmayarak, iyi bir işe girerek ve yaşadıkları risklerden arınıp kendi çocuklarına daha iyi bir gelecek sağlayarak aldıkları nitelikli eğitimin çıktılarını topluma iade etmiş olurlar. Çocukların sosyal yönden güçlendirilmesi için yapılacak erken müdahale çalışmaları gelecekte de toplumsal düzenin korunması ve sosyal refahın sürdürülmesinde oldukça önemlidir. Bu makale ile erken çocukluk eğitimine yapılan yatırımlar erken müdahale programları çerçevesinde incelenmiş yok denecek kadar az yerli çalışmalara bir yenisini eklenmesi ve ilgililerin dikkatinin bu konuya çekilmesi amaçlanmaktadır. Sözü edilen erken müdahale hizmetlerinin kısa ve uzun dönemli çıktıları ve fayda/maliyet analizleri incelenmiştir. Ayrıca program etkilerinin çocuğun kendisinden yola çıkarak bulunduğu topluma kadar genişleyen halkalar bütününde hangi halkaya kadar yayıldığı üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: erken müdahale, erken çocukluk eğitimi, nitelik, eğitime yatırım

---

*Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

** Arş. Gör. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı El-mek: uysalh@hacettepe.edu.tr

*** Prof. Dr. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı El-mek: bakman@hacettepe.edu.tr

---

**ROLE OF EARLY INTERVENTION PROGRAMS IN EARLY
CHILDHOOD EDUCATION: DOES INVESTMENT OF EARLY
CHILDHOOD EDUCATION MAKE INVESTMENT FOR THE
FUTURE?**

STRUCTURED ABSTRACT

A variety of early intervention programs is implemented in order to have a better future for pre-school children in early childhood education. While early intervention programs as detected apparently serve different purposes, they are intended to carry the essence of social welfare and preserve as partners in their children's holistic development in the country. In this study, in the framework of the early intervention programs are discussed in the light of literature in terms of community, social, economic and political importance of investment in early childhood education. At-risk children do not start from back life through to qualified early childhood programs which provided similar training by their peers. When at-risk children access the adulthood who involved in these programs, will have returned to the community the output of quality education by providing a better future to their kids entering good work and get rid of delinquency. Early intervention studies which will strengthen children socially are very important in the protecting social order and maintaining social welfare in the future. Investments in early childhood education are examined in the context of early intervention programs with this article added a new one to the domestic research and intended to withdraw the attention of related to this issue. These early intervention services for short and long-term outcomes and cost/benefit analysis were examined. In addition, the effect of program where is starting the ring from child to community has been focused on expanding the ring.

Many countries implement early intervention programs that target at-risk preschool children from the social environment to take care of important educational issues. Unfortunately, most children participating in this program get into the school with fixed the problem behavior models and they join classes of teachers of misrepresented as equipped about deal with such behavior. However it has been reported that the area of preschool teachers feel not themselves ready is the management of problem behavior (Campbell, 1995; Stormont, Reinke & Herman, 2011). Whereas taking into account the number of children enrolled in early childhood education programs, there is a need to effective early intervention that can be applied in classroom activities to reduce children's chronic problem behaviors by teachers (Gross, et al., 2003). Through applied quality programs in early childhood, children at-risk are provided to start in the same line not back to life by taking similar training with their peers. Children at-risk who included these programs would have returned the output of qualified education to the community by entering a good job and purifying from risks, providing a better future and being involved in crime for their children when they reach the age of adulthood. However there is no an universal model that is valid in each condition to prevent the problem behavior. In accordance with knowledge about different intervention approaches of

---

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/3 Winter 2015

teachers whether basis of the principle of case by case these approaches are expected to use (Habacı, Tanrıku, Atıcı, Ürker & Adıgüzelli, 2013). It is obvious that it's a hard method to manage the children with pressure nowadays when especially advancing so fast in science and technology, interpreting the child's profile and changing the expectations of individuals. It is necessary to implement multilateral activities and participate the process by going to children's the world of thoughts and feelings in educational environments (Şahin & Arslan, 2014). In this context, living social skills and behavior patterns of exhibits deficiencies intervene in early children the opportunity to become socially competent individuals. Children who have the skills as simple as sharing, helping, cooperation and waiting for turn but as based regarded have a trouble understanding peers which tends them to use aggression, bullying, violent behavior. They are rejected by their peers as a result of these behaviors. However social competence and emotional literacy of children is expected to exhibit problem behavior be minimal. Academic failure came to permanent and leads to various problems in adulthood in case of intervention are not implement problem behaviors. In this direction early intervention studies to be made in strengthening children's social aspects is very important for the protecting social order and maintaining social welfare in the future.

Countries should do the investments to high-quality early childhood programs through improving the quality of life of millions of children, reducing the crime rate, making them more productive future workforce and being strengthen the economy. By providing program services with gained final budget conveniences to poor children will provide funding to the country's most urgent part of the future needs (Lynch, 2004). In the case of high gains of qualified programs are going to keep in mind, available early childhood education programs should produce to support and improve (Bartık, 2013). The politicians who have authorities for decisions about investments in early intervention programs would like to see getting the outputs as tangible. Politicians decide easier by know the economy reflections of children and community's social, emotional and cognitive gains. Although the long-term benefits of investment in early intervention is important to know, the short term benefits of these investments to realize intent is encouraging more politicians. The reason for this is the person who will stand in power in the short term, may want to use these short-term benefits to come to power again at the other selection process.

Key Words: early intervention, early childhood education, quality, investment in education

Giriş

Geleceğin yetişkini olması için özenle yetiştirilen, eğitilen ve varolan olanakları en üst düzeyde kullanarak tüm gereksinimleri karşılanan çocuklar bütün toplumlarda en değerli bireylerdir. Bütün toplumlarda farklı alışkanlıklar olmakla birlikte annenin hamileliğinin anlaşılması ile aileye yeni gelecek olan birey için hazırlıklar başlamakta, çocuğun sağlıklı doğması için anneye özen gösterilerek gebelik süresince kültürel alışkanlıklara göre destek verilmektedir. Çocuğun önceleri beslenme, altının temizlenmesi ve uyku ihtiyacı zamanla sevgi, ilgi, oyun isteğine doğru her gün değişerek artacaktır (Er, 2006). Bununla birlikte her çocuğun kendi

---

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/3 Winter 2015*

gereksinimlerine ve isteklerine uygun aileyi seçme olanağı yoktur. Dolayısıyla, çocukların yaşam tercihlerinin ebeveynlerine ait koşullara rehin olması ortada haksız bir durum olduğunu gözler önüne koymaktadır (Ludwig & Sawhill, 2007). Bu haksızlığı ortadan kaldırmaya yönelik hem çocuğa hem de ailelere farklı açılardan erken müdahale yapılması oldukça önemlidir.

Öğrenme zorluğunu engelleme ve sağlıklı gelişimi desteklemede etkin bir yol olarak görülen erken müdahale, birincil önlemenin söz konusu olmadığı zamanlarda erken ikincil önleme anlamına gelmektedir (akt. Reynolds, Temple, Robertson & Mann, 2001; McGorry, Killackey & Yung, 2008). Erken müdahale programları ailelerin sosyal ve duygusal ihtiyaçlarına gönderim yapmak için tasarlanmaktadır. Genel itibarıyla programlar, stres kaynaklı aile deneyimlerini azaltırken; ebeveynlerin çocuklarının bakım ve ihtiyaçlarına odaklanmalarını kolaylaştırmaktadır (akt. Mahoney & Wiggers, 2007). Uzmanlar, düşük gelirli aileleri hedefleyen (örn.HeadStart) ya da sorun davranışlara (örn.Incredible Years) veya özel gereksinimlere sahip dezavantajlı çocuklar (örn.Prevent-Teach-Reinforce) ve onların aileleri (örn.Triple-P) için erken çocukluk döneminde nitelikli erken çocukluk eğitimi programları sağlayan birçok erken müdahale programı geliştirmektedir (Campbell & Ramey, 1994). Denizaşırı ülkelerde, “Family-Nurse Partnership”, “HighScope Perry Erken Çocukluk Eğitimi Programı” ve “HeadStart” gibi çocukların fiziksel, bilişsel ve psikolojik gelişimleri üzerinde olumlu sonuçlara sahip çok sayıda başarılı erken müdahale programı örnekleri mevcuttur (akt. Leung, Tsang & Heung, 2013). İster aile aracılığıyla dolaylı yoldan olsun, ister doğrudan çocuk-odaklı olsun erken müdahalede mantık aynıdır (Campbell & Ramey, 1994). Birçok erken müdahale programı, özellikle üç yaşına kadar olan çocuklara yönelik sosyal destek, hizmet koordinasyonu ve çocuk gelişimi hakkında bilgi dâhil olmak üzere ailelere kapsamlı hizmetler sunmaktadır (Mahoney & Bella, 1998; Roberts, Akers & Behl, 1996; Shannon, 2004). Orijinal olarak 1960’lı yıllarda geliştirildiğinde, erken müdahale programlarının birincil hedefi dezavantajlı çocukların entelektüel başarısını arttırmak olmuştur (Crane, 2003). Oysa erken müdahale, gelişimsel geriliklere veya sosyal-duygusal sorun davranışlara sahip olan altı yaş altındaki çocuklara yönelik bir dizi hizmettir. Erken müdahalede en temel nokta, çocukların sosyal-duygusal sorunlarının uzmanlaşmış hizmetler ve öğrenimlerini en yüksek düzeye çıkarabilecek eylemler aracılığıyla önlenilebileceği/sağaltılabileceği gerçeğidir. Erken müdahale, yaşamın ilk beş yılında çocuğun gelişimsel sorunlarının engellenebilmesi için eşsiz bir fırsat yaratmaktadır. Çocukların yaşamlarının bu döneminde meydana gelen hızlı beyin gelişiminin, çocukların kendi bireysel ihtiyaç ve yeteneklerine uygun uyarıcılardan eşsiz şekilde faydalandığı kritik dönemlerle ilişkili olduğuna inanılmaktadır (akt. Mahoney & Wiggers, 2007).Erken müdahale, motor gelişim problemleri gibi öğrenmeyi etkileyebilecek sorunları önlemeye veya üstesinden gelmeye yardımcı olabilir. Psikolojik anlamda yetişkinlik dönemi sağlık sorunlarının çocuklukta davranış problemleri ile ilgili olduğunun da iyi bilinmesi gerekmektedir. Bu nedenle erken dönemde müdahale önemlidir (Webster-Stratton & Taylor, 2001). Erken müdahale risk-altındaki ailelerin olumsuz yönde ilerleyişlerini önlemeye de yardımcı olmaktadır (MacLeod & Nelson, 2000). Erken müdahalede sağlanan ailesel hizmetler, uzmanların çocuklar için sağladığı çocuk gelişimi hizmetlerini arttıracak şekilde projelendirilmektedir. Böylece birçok müdahale programı ailelerin ihtiyaçlarına yönelik önemli kaynaklar harcamasına rağmen, erken müdahalenin çocuk gelişimi bileşeni genellikle doğrudan çocuklarla çalışan uzmanlara ihtiyaç duymaktadır (Hebbeler & Gerlach-Downie, 2002; McBride & Peterson, 1997). Çalışan annelerin 4 yaş altındaki çocuklarının zamanlarının çoğunu geçirdikleri tek ortam çocuk bakım merkezleridir. Maalesef, yoksulluk içindeki çocuklar zamanlarının çoğunu niteliksiz çocuk bakımı dâhilinde geçirmekte; ebeveynlerin kendilerine ait yaşam stresleri, kısıtlı kaynakları sebebiyle yetersiz ev desteği almakta ve büyük bir ihtimalle beyin gelişimi açısından akranlarının gerisinde kalmaktadırlar (akt. Landry, vd., 2013).

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/3 Winter 2015

Erken müdahalenin önemi, insan gelişiminin kritik değerdeki ilk yılları ile çocuklara yönelik mevcut sistemdeki bariz eşitsizlikler olmak üzere eş zamanlı iki gerçekten doğmaktadır (Kağıtçıbaşı, Sunar, Bekman, Baydar & Cemalcılar, 2009). Psikologlar genellikle bu ilk yılları çocuğun çok sayıda önemli becerileri geliştirmesi konusunda hassas bir dönem olarak adlandırmaktadırlar (Nelson, 2000a, 2000b). Çocuğun yaşamındaki diğer aşamalarda aldığı aynı girdilerle karşılaştırıldığında, çocuğun bu dönemde aldığı girdiler hem olumlu hem de olumsuz anlamda çok daha geniş ve uzun süreli etkilere sahip olabilmesi nedeniyle erken çocukluk dönemi, insan gelişimi yolundaki kritik bir aşama olarak görülmektedir. Bu durum, ilgili paydaşları insan gelişimi için kritik ve hassas yatırım dönemleri kavramlarına yöneltmiştir (Popli, Gladwell & Tsuchiya, 2013). Erken çocukluk döneminde yapılan hassas ve anlamlı yatırımlar sayesinde yetişkinlik çağına erişen çocuklar başta kendilerine olmak üzere topluma birçok olumlu çıktılar kazandırmaktadır. Bu çıktılar sosyal, toplumsal, ekonomik ve siyasal olarak sınıflandırılabilir.

Erken Çocukluk Eğitimine Yapılan Yatırımın Sosyal ve Toplumsal Açından İrdenemesi

Girdikleri sosyal ortamlarda öğretmenleri ve akranlarının karmaşık talepleri ile karşılaşmaları nedeniyle sosyal yetkinliğin gelişimi, çocuklar için önemli bir meydan okumadır. Çocuklar akranlarıyla olan etkileşimleri aracılığıyla sosyal-duygusal yeterliklerini geliştirmektedir. Sosyal yetkinliğe erişen çocuklar ise akademik olan/olmayan ortamlarda başarılı olmaları için gerekli akran ve yetişkin ilişkilerini geliştirme yeteneğine kavuşmaktadır (Anthony, vd., 2005; Mendez vd., 2002). Çocukları stres etkenlerinden koruması ve yaşamın ileri dönemlerinde ciddi duygusal ve davranış sorunlarını önlemelerine yardımcı olması nedeniyle sosyal yetkinliğin önemli bir koruyucu faktör olduğu düşünülmektedir (Garnezy, 1991). Sosyal bir ortam olan sınıfta sosyal becerilere sahip bir çocuk diğer akranlarına kıyasla akademik planlara dikkatini daha çok verebilir ve daha iyi planlama yapabilir. Bunun sebebi sosyal olarak yetkinleşmiş bir çocuk, öğretmenlerinin yönergelerinden, akranlarıyla akademik bilgi alışverişinden ve akranlarının öğrenme becerilerini modellemekten daha çok faydalanabilmesidir (Ladd, Buhs & Seid, 2000). Ayrıca sınıfa uyum sağlayan çocuklar, arkadaşları ve öğretmenleri tarafından daha çok kabul görür, öğretmenlerinden olumlu dönütleri daha fazla alırlar. Bu bağlamda başarılı bir eğitim ile hem okul yeterliliği hem de sınıfa alışma büyük oranda ilişkili olarak görülmektedir (Denham, vd., 2013). Erken çocukluk, yaşça küçük çocuklar için kendilerini yeterli bireyler olarak geliştirmelerini sağlayacak gerekli sosyal becerileri elde etmelerinde önemli bir dönemdir (Howes, 1988; Rubin, Bukowski & Parker, 2006). Sosyal becerilerin gelişimi çocuğun çeşitli bilişsel ve davranışsal yetenekler edinmesini gerektirir. Birçok çocuğun bu becerileri akranları, kardeşleri, ebeveynleri ve bakıcıları ile günlük etkileşimleri sırasında tesadüfen öğreniyor gibi görünmesine rağmen bazı çocuklar bunları kolayca edinemeyebilir. Bunun sebebi bilgi, pratik, geri bildirim, destek eksikliği ve/veya sınırlı öğrenme fırsatlarını içeren karmaşık bireysel ve çevresel faktörlerin kombinasyonudur (Eisenberg, Fabes & Spinrad, 2006; akt. Green, vd., 2013; Howes, 1988; Webster-Stratton, 1999). Bu faktörlerden birisi olan akranlarla olumlu sosyal etkileşimler başlatma ve bunları korumada zorluklar yaşamak, çoğu erken çocukluk dönemindeki çocuk için önemli bir sorun teşkil etmektedir (Green, vd., 2013). Bu doğrultuda, çocuklar sosyal olarak yetkin akranlarına kıyasla akran ilgisizliği, reddi ve zorbalığı riski ile karşı karşıyadır (Bornstein, Hahn & Haynes, 2010; Ladd, 1990). Sonuç olarak, erken çocukluk dönemindeki çocukların önemli bir kısmı sosyal olarak başarılı olmaları için gereken becerilerden yoksundurlar ve bu beceri yoksunluğu ile sorun davranışlar dışı vurulduğunda, yaşça küçük çocuklar yetişkinlikte suça yatkın olma riski taşımaktadırlar (Dunlap vd., 2006; Elliott & Gresham, 1991; Loeber & Farrington, 1998; McCabe & Altamura, 2011). Araştırmalar, erken çocukluk döneminde saldırgan davranışlara sahip çocukların ergenlik ve yetişkinlikte akademik başarısızlık,

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/3 Winter 2015*

okulu bırakma, antisosyal sorunlar, şiddet ve madde bağımlılığı sorunlarına daha yatkın olduklarını açıkça ortaya koymuştur (Costello, Foley & Angold, 2006; Egger & Angold, 2006).

Saldırganlık, zorbalık ve karşı gelmeyi içeren yıkıcı davranış sorunları ergenler ve büyük çocukların yanı sıra küçük yaş çocuklarda da açıkça görülmektedir. Böylesi davranışlarla ilgili olarak "daha yolun başında" olan erken çocukluk dönemi çocukları, antisosyal davranışları devam ettirme riskiyle karşı karşıyadır. Boylamsal çalışmalar yıkıcı davranışların sürekliliğinin ilk olarak erken çocukluk döneminde değerlendirildiğini göstermiştir (Harvey vd. 2009; Keenan vd. 2011; Pierce, Ewing & Campbell. 1999). Erken çocukluk dönemindeki çocukların %10-21'lik kısmı sorun davranışlar sergilemektedir ve bu sorun davranışların, erken çocukluk döneminde çözülmemesi halinde ilkököl yıllarında da devam ettiği rapor edilmiştir (Eberhardt-Wright, 2002; Powell, Fixsen, Dunlap, Smith & Fox, 2007; Stormont, Beckner, Mitchell & Richter, 2005). Ayrıca çocuklarda üçüncü sınıfa kadar çözülmemeyen sorunlu davranışların şiddet davranışı, okulda başarısızlık ve yetişkinlik dönemlerinde akıl sağlığı problemlerine yol açabileceğine dair uzun zamana yayılmış belgeler mevcuttur (akt. Snell, Berlin, Voorhees, Stanton-Chapman & Hadden, 2011; McCord, 1978). Bununla birlikte erken çocukluk dönemindeki engelli çocuklarda normal gelişim gösteren akranlarına göre sorun davranışların daha yaygın görüldüğü belirlenmiştir (Fox & Smith, 2007; McIntyre, Blacher & Baker, 2006). Normal gelişim gösteren ya da göstermeyen erken çocukluk dönemindeki her çocukta görülen davranış bozukluklarının belirlenmesi erken müdahale açısından temel bir adımdır (Studts & van Zyl, 2013). Niteliksiz ve yetersiz erken çocukluk dönemi programları yüzünden okulda karşılaştıkları öğrenme fırsatlarına hazırlıksız olan çocukların birçoğu önemli ve kronik sorun davranışlar sergilerler (Conroy, Sutherland, Vo, Carr & Ogston, 2013). Küçük çocuklarda davranış problemlerinin görülme sıklığının artması nedeniyle erken çocukluk döneminde yaşanan sorun davranışları önlemek ülkelerin ulusal bir önceliği haline gelmiştir. Bu öncelik kapsamında oluşturulan disiplin politikaları, erken çocukluk dönemi programlarının, sosyal ve akademik başarıya önyak olan nitelikli bir altyapı inşa etmesine yardımcı olmaktadır (Longstreth, Brady & Kay, 2013). Sosyal-duygusal gelişim, iletişim ve algılamanın içiçe geçtiği sosyal ilişkilerin öneminin vurgulandığı standartları desteklemek, çocuğun gelişiminin bütüncül bir görünümünü vermektedir. Sosyal-duygusal sorunların kaynaklarının erken çocukluk yıllarında yattığına ve bu sorunların giderilmesinde erken müdahalenin en etkin strateji olduğuna dair güçlü bulgular artık mevcuttur (Aubrey & Ward, 2013). Sorun davranışlara sahip çocuklar belirlenmediğinde veya erken yaşta sağaltılmadığında akran reddi, akademik başarısızlık, ailelerin vereceği olumsuz tepkiler artar ve sonunda daha yoğun müdahalelere ihtiyaç duyulur (Dunlap, vd., 2006; Marchant, Young & West, 2004; O'Conner, Dearing & Collins, 2011). Sosyal, duygusal ve davranışsal yetkinliklerden yoksun çocuklar, sınıf ortamında göze çarpan ölçüde dezavantaja sahiptir (Denham & Brown, 2010; Markowitz, Carlson & Frey, 2006). Erken çocukluk eğitim ortamında sorun davranışa müdahalelerin çoğunluğu yüksek risk grubundaki çocuklar için bireyselleştirilmiştir. Ancak, birkaç erken çocukluk dönemi paydaşı, okulda yaygın olumlu davranış desteği ile ilgili ilkeler ve temel özelliklere uygun modellenen müdahale girişimlerini uygulamaya başlamıştır (Frey, Park, Browne-Ferrigno & Korfhage, 2010). Önleme ve erken müdahale çabaları düzenli ve nitelikli eğitimle birlikte son dönemlerde çok büyük ilgi görmüştür; bunun sebebi özel eğitim yasaının da gerektirdiği müdahale adımının uygulanmasıdır (Gresham, 2004, 2005; Individuals With Disabilities Education Improvement Act Regulations, n.d.; Reschly, 2004; Severson vd., 2007). Çocuğun gelişimi, entelektüel uyarıcı değerini ve çevrenin gelişimsel uygunluğunu güçlendirme yoluyla geliştirilmelidir. Bu gelişmiş çevreden gelen çocuk okula hazır olarak başlayacaktır. Erken okul başarısı, ileri dönemdeki başarıyı arttırarak, daha yüksek maaşlı işler, diğer sosyal ve kültürel ödüller ile sonuçlanabilir (Campbell & Ramey, 1994). "HighScope Perry Erken Çocukluk Eğitimi Projesi", "Abecedarian Projesi" ve "Chicago Çocuk-Aile Merkezleri Programı" gibi nitelikli erken çocukluk eğitimi çalışmalarındaki çocukların çoğu okulda başarısızlık riskiyle karşı karşıya olmaları nedeniyle beyin gelişimlerinin incelenmesi için

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/3 Winter 2015

seçilmişlerdir. Bu çocuklar zorluklarla başa çıkacak ve olumlu yöntemler geliştirmelerine yardımcı olacak türde deneyimler veya ilişkilere kalıcı olarak erişmelerini engelleyen stresli durumlardan ve düşük gelirli ailelerden gelmelerine rağmen, çocukları okulda başarısızlık riskine düşüren etmenin tek başına yoksulluk olmadığı belirlenmiştir (Galinsky, 2006). Sağaltılmayan sorun davranışın muazzam zararları göz önüne alındığında, HeadStart gibi özellikle düşük gelirli ailelerden gelen çocuklara hizmet veren nitelikli erken çocukluk eğitimi programları, kanıtlanmış önleyici aktivitelerin uygulanması ve sosyal becerilerin öğretilmesi için ideal ortamlar sağlamaktadır (Dunlap vd., 2006; Powell vd., 2007). Birçok çalışma nitelikli erken çocukluk eğitimi programlarından birine katılan çocuğun yetişkinlik döneminde işlediği suçlarda önemli azalmalar olduğunu ortaya koymuştur (Barnett, 2004).

ABD'de 1-19 yaş arasındaki çocukların akıl sağlığı üzerine oluşturulan bir raporda, çocuklardaki davranış bozuklukları, ergenlik döneminde artan suç davranışının, akademik başarısızlığın ve okulu bırakmanın, yetişkinlik döneminde ise azalan üretkenliğin sorumlusu olarak tanımlanmıştır. Bu bağlamda çocuklardaki sorun davranışlar, topluma yönelik önemli miktarda zarara yol açmaktadır(akt. O'Brien Caughy, Leonard, Beron & Murdoch, 2013). Toplumsal davranışlar, erken çocukluk dönemi eğitimi ile birlikte akranlarla olan işbirlikçi etkileşimlerden, üzgün olan akranlarını yatıştırma becerilerine kadar ilerlemektedir. Çocukların başkalarının duygularını anlamaya yönelik bilişsel yeteneklerini ve sosyal becerilerini ortaya koyan bu davranışlar, erken çocukluk dönemini boyunca daha sık görülmekte; ancak bazı çocuklar bu toplumsal becerileri geliştirmekte zorluk çekmektedirler (Denham, vd., 2013). Anlaşmazlıkları çözümleme, gruba dâhil olma ve empati kurma gibi toplumsal becerileri çocukların -mış gibi oyunlar aracılığıyla öğrenmelerine yönelik öğretmenler olanak ve destek sunma konusunda önemli bir role sahiptir (Myck-Wayne, 2010).Günümüzde, anaokuluna gitmeyen dört yaşındaki çocukların yaklaşık %65'i ve beş yaşındaki çocukların %75'i her haftanın önemli bir kısmını çocuk bakım merkezlerinde geçirmektedir(akt. Chen & Ispa, 1999). Bu nedenle çocuk bakım merkezlerinde çalışan öğretmenler, çocukların hayatlarında önemli sosyalleşme etmenleri olarak ebeveynlere katılmıştır (Chen & Ispa, 1999). Erken müdahalede çalışan çoğu çocuk gelişimi uzmanı, çocukların gelişiminde ebeveynlerin kritik rolünün farkında olmasına rağmen çoğu kendi hizmetlerinin katkısını ebeveynlerinkinden görece olarak fazla değerlendirmektedir. Kendi hizmetlerini bir "katma-değer" bakış açısında görmektedirler. Diğer bir ifadeyle, müdahale yanlısı uzmanlar çocuklara öğrettikleri becerilerin, çocukların ebeveynlerinden öğrendikleri becerilerin çok ötesinde olduğuna inanmaktadırlar. Oysa ebeveynler, çocukların sosyal-duygusal gelişimleri üzerinde önemli etkiye sahip olarak erken müdahale hizmetlerinde önemli bir yer teşkil etmelidirler. Bazı istisnalar ile birlikte, erken müdahale alanı çocukların alacağı gelişimsel hizmetlerin aktif ve birincil uzlaştırıcısı olarak ebeveynleri kullanmakta başarısız olmuştur. Bu başarısızlık hem erken müdahale hizmetlerinin dayandığı gelişimsel kuramlar hem de okul personeli ile müdahale uzmanları karşılaştırıldığında ebeveynlerin çocukların öğrenme ve gelişimlerini etkilemekte sahip oldukları çok sayıda olanaklarla bağdaşmayan bir sonuçtur. Buna rağmen gittikçe artan deneysel araştırmalar, ebeveyn katılımının etkin müdahalenin önemli bir bileşeni olduğunu ortaya koymuştur (Mahoney & Wiggers, 2007).

Erken Çocukluk Eğitime Yapılan Yatırımın Ekonomik ve Siyasal Açından İrdelenmesi

Erken müdahale programları ve nitelikli erken çocukluk eğitimi, erken çocukluk döneminde yapılan birçok beşeri hizmet reformlarının merkezindedir. Beyin gelişimine yönelik sinir sistemi bilimindeki ilerlemeler, yaşamın erken dönemlerine yönelik ilgi ve yatırımları daha çok hızlandırmıştır. Son otuz yılda yapılan birçok çalışma, erken müdahalenin okula hazırbulunuşluk, sağlık durumu, akademik başarı ihtiyacı ve özel eğitim hizmetlerine yönelik olumlu etkilerini ortaya koymuştur (akt. Reynolds, Temple, Robertson & Mann, 2001).Nitelikli

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/3 Winter 2015*

erken müdahale programları ile özel eğitime katılan çocukların oranının önemli ölçüde azalacağı ortaya koyulmuştur. Bir çocuğu özel eğitime yerleştirmek yıllık 10,000 dolara mal olabilir ve çocuklar eğitimlerine devam ettiklerinde bu gider 13 yıl sürebilmektedir. 10 yıl sonra, özel eğitim giderlerinin tek başına azaltılmasıyla kendi yıllık giderlerinin %50-150'sini erken çocukluk eğitimi programları kapsayacaktır (Bartik, 2013).

Nitelikli erken çocukluk eğitimi programlarının temel cazibesi, önleme ve maliyet etkinliği konusundaki potansiyelidir (akt. Reynolds, Temple, Robertson & Mann, 2001). 5-6 yaşından küçük çoğu çocuk 1960 öncesi tümüyle evde eğitilirken günümüzde ise 3-4 yaşındaki çoğu çocuk sınıfa ilk adımlarını atmaktadır (Barnett, 2004). Karar vericiler, araştırmacılar ve uzmanlar, çoğu çocuğun erken çocukluk dönemi ortamlarında başarılı olmak için gerekli sosyal ve davranışsal becerilerden yoksun olduğunu bulmuştur (Dunlap vd., 2006; Kaiser, Cai, Hancock & Foster, 2002). Bu doğrultuda çocukluk döneminde yaşanan yoksunluktan kaynaklanan sorunların üstesinden gelebilmek için etkin politik çözümler gereklidir. Özellikle dezavantajlı çocukları hedef alan erken müdahale programları oldukça zorludur; çünkü bu programın etkin olabilmesi için belirli bir süre boyunca düzenli olarak sürdürülmesi gereklidir. Ancak dezavantajlılık öğelerinden biri olan yoksulluk sıkça değişiklik gösteren bir durumdur. Yoksul çocuklar beslenme, güvenlik, barınma ve sağlık desteğine ihtiyaç duymaktadır. Bu çocuklar okul yaşantılarında kendi akademik potansiyellerini kullanma konusunda geri kalmakta ve bu durum onları yetişkinlik dönemlerinde küresel işgücü piyasasında rekabet için gereken becerilerden yoksun bırakmaktadır. Ayrıca yetişkinlik dönemlerinde sağlık sorunları çekmeleri veya suça karışmaları muhtemel iken; bu çocukların kârlı bir şekilde istihdam edilmesi ve ekonomik büyüme ile toplumun refahına katkıda bulunmaları düşük bir olasılıktır. Kapsamlı erken müdahale yaklaşımları arasında seçim yaparken, karar vericiler büyük çapta hedef gözetmenin maliyetlerini göz önünde bulundurmalıdır (Barnett, 2004; Lynch, 2004). Çocuk bakımı ve ebeveynlere yönelik diğer ücretsiz hizmetler ebeveynlere ait işgücü arzını arttırmakta, bu durum da harcamaları arttırarak devlet ekonomisini canlandırmaktadır (Bartik, 2013). Nitelikli erken çocukluk eğitimine katılım oranları, anne işgücüne katılmış olsun-olmasın kabaca aynı hızda artış göstermiştir. Erken çocukluk eğitimindeki artışın çoğu özel olarak finanse edilmektedir, ancak kamu sektörü harcamaları da büyük oranda artış göstermiştir (Barnett, 2004). Yüksek kalitedeki erken müdahale programları ulusal ve yerel ekonomilere oldukça büyük kazançlar sağlamaktadır. Bu gibi kazançlar devletlerin iyi tasarlanmış iş girişimlerine yaptıkları yatırımlardan elde edebilecekleri ile büyüklük olarak benzerdir. Faydalar, eğitim görecekle ve yetişkinler olarak işe alınacak olan çocuk katılımcılar üzerindeki etkilerden kaynaklanmaktadır. Ayrıca istikrarlı ve nitelikli erken çocuk eğitimi mevcut olduğunda, ebeveynler daha az iş günü kaçırp stres yaşayarak ve çok çalışıp, çocuklarının eğitimiyle ilgilenerek kendi üretkenliklerini de arttıracaktır. Bu programlardaki çocuklar, yetişkin olduklarında istihdam edilme ve belirli bir mesleğe yönelik eğitim alma konusunda daha avantajlı olmaktadır. Bu çocuklar daha gelişmiş iş becerilerine ve çalışma tutumlarına sahiptirler. Geçmişte katılımcı olanların birçoğu yetişkin olduklarında aynı bölgede yaşayacak veya yerel ekonomiye katkı sağlayacaktır. Daha yüksek kalitede bir işgücü bölgeye daha çok ve iyi işler çekecek ve kişi başına daha yüksek kazançla yol açacaktır (Bartik, 2013).

Nitelikli erken çocukluk eğitimi programlarından devlet ekonomisine olan dönüşler iyi tasarlanmış ticari girişimlerle kıyaslanabilir. Büyük ölçüde hükümet desteğinin gelecekte azalan giderleri aracılığıyla yüksek kalite erken çocukluk eğitimi programları için harcanan her 1 dolar topluma 8-16 dolar arasında geri dönmektedir. Erken çocukluk dönemi programları ulusal ekonomik üretkenliğini ve işgücü kalitesini geliştirerek arttırmaktadır (Bartik, 2013; Rolnick & Grunewald, 2003). Düşük gelirli ailelerden gelen çocukları içeren kamu finansmanlı kapsamlı bir program, yıllık milyarlarca dolara mal olacaktır; ancak zaman içerisinde çok daha büyük tasarruflar sağlayabilir. 17 yıl sonra hükümetin tüm seviyelerinin birleştiği haliyle bütçe üzerindeki net etkiler

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/3 Winter 2015

pozitif dönecektir. 2030 yılına kadar bütçe kazanımları maliyetin 31 milyar dolar seviyesinin üzerine çıkacak; 2050 yılında ise bu net 61 milyar dolar seviyesine erişecektir. Suç oranları ve suça eğilimin topluma olan maliyeti önemli ölçüde azalacak, ayrıca 2050 yılı itibarıyla 155 milyar dolar tasarrufa yol açacaktır. Kamu hesap kayıtlarında nitelikli erken çocukluk eğitimi programı yatırımdan kaynaklanan ekonomik ve sosyal kazanımları, iyileştirmelerden çok daha öte bir anlam ifade etmektedir (Lynch, 2004). Tahminen, bir erken çocukluk eğitimi sınıf mevcudunu 20'den 15 öğrenciye düşürmek katılımcı başı giderlerin %83'ü oranında devletin ekonomik kazancını arttıracaktır. Diğer bir ifadeyle, yatırılan 1 dolara karşılık erken çocukluk eğitimi yatırımı için orijinal dönüş 2,78 dolar seviyesinden 3,61 dolara sıçrayacaktır. Erken çocukluk çağı programlarını uygulamak ebeveynlerin işgücü arzını olumlu biçimde etkiler; ancak ebeveynlerin üzerindeki etkiler çocuklardakilerden genellikle daha azdır. Oysa daha fazla çocuk bakımı sağlayan veya ebeveynleri hedefleyen programlar ebeveyn üzerine daha büyük etkiye sahiptir (Bartik, 2013).

Bu programlar, ebeveynleri yerel bölgelere çekmek ve yerel mülk değerlerini arttırmakta yardımcı olmaktadır. Örneğin, ev almayı düşünen ebeveynler ilköğretim sınavlarında daha yüksek sonuçlarına sahip okulların yakınlarındaki evlere daha yüksek ücretler ödemeye gönüllü olduğu bilinmektedir. Nitelikli erken çocukluk eğitimi üzerine yıllık harcanan her 1 dolar için, yerli emlak değerleri 13 dolar civarında artış göstermektedir. Eğer ebeveynler nitelikli erken çocukluk eğitiminin çocuklarının gelecek kazanımlarını ne kadar arttıracaklarını tam olarak anlarsa, emlak değeri etkileri yatırılan her 1 dolar karşılığında 80 dolara kadar yükselebilir (Bartik, 2013). Yapılan çalışmalar yoksulluk içinde yaşayan 3-4 yaşlarındaki çocukların %20'sine nitelikli bir program sunulmasının gelecek hükümetler ve vergi mükellefleri için büyük bir geri dönüş sağlayacağını ortaya koymaktadır. İş gücüne katıldıkları anda, topluma geri ödeyecekleri vergiler sayesinde gelirler daha çok yükselecektir (Lynch, 2004). Bu programlara yönelik devlet harcamaları sonunda öğretmenler erken çocukluk eğitimi programları için yerli ürün ve hizmetleri satın alacaktır. Ancak, erken çocukluk eğitimi programlarına yönelik artan hükümet harcaması, özel veya devlet fonlaması mevcut değilse vergilerin artırılmasıyla sonuçlanacaktır (Bartik, 2013).

Erken çocukluk eğitimine yapılan kamu yatırımları, bu tür programların yüksek oranda geri dönüş üreteceği şekilde düzenlenmektedir. Tecrübeler potansiyel kazanımların her zaman fark edilmediğini ortaya koymaktadır. Ancak erken çocukluk eğitiminin nitelikli olmasına yönelik ister ulusal ister yerel düzeydeki harcamalar yıllık 15 milyar dolar seviyesini aşmıştır ve artmaya devam etmesi beklenmektedir. Erken çocukluk çağı programlarını finanse etmek, bir meydan okuma olmasına rağmen birçok devlet bu programların ürettiği kısa dönem faydalardan çıkar elde etmektedir. Uzun dönemde ise kazançların çoğu, çocuk katılımcıların yetişkinliğinde işgücüne katılmasına dek ortaya çıkmaya başlamamakla birlikte bu programlar kendi giderlerini karşılayacaktır. Erken çocukluk eğitim her yerde bulunabilir bir hale geldiği için, kamunun buna yönelik yatırımları üzerinde yeterli dönüş yaparak kazanılabilecek politikaların geliştirilmesinin tam zamanıdır. Böylesi eğitimsel kazanım politikaları, en çok dezavantaja sahip çocuklar için değerli olacaktır (akt. Reynolds, Temple, Robertson & Mann, 2001; Barnett, 2004; Bartik, 2013). Bu bağlamda program etkilerini araştıran birçok çalışma, azınlık çocuklarına sahip düşük gelirli kitleler üzerine odaklanmaktadır. Erken çocukluk eğitimi programlarının hitap ettiği bu kitleler anaokulunda düşük bilişsel-sosyal beceri seviyeleri, sınıf tekrarı ve özel eğitim gereksinimleri, liseden düşük mezuniyet oranları, düşük kazançlar ve yüksek suç oranları gibi ekonomik kazanımların çoğuna açıklama getiren yüksek sorun seviyelerine sahiptir. Bu durum, nitelikli erken çocukluk eğitimi programlarına eklenen kaynakların en düşük yatırım kapasitesine sahip ailelerin çocuklarına en büyük kazanımları sağladığını görüşüyle bağlantılıdır (Barnett, 2004). Erken müdahale programların kısa vadede test sonuçlarını arttıracığına yönelik şüphe yoktur; ancak bu kazanımların zaman içerisinde şiddetini azaltmaya yönelik kesin bir eğilim vardır. Çalışmalar bu kazanımların kalıcı yapıp yapılmayacağı sorusu üzerine odaklanmıştır. Erken

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/3 Winter 2015*

müdahale programlarının sosyal davranışta kalıcı değişimler yaratabileceğine dair bulgular mevcuttur (Crane, 2003). Üç iyi-incelenmiş nitelikli erken çocukluk eğitimi programına - (1)Kapsamlı erken çocukluk eğitimi, (2)Abecedarian erken çocukluk çağı programı ve (3)Family-Nurse Partnership ev ziyareti programı- odaklanmış olan çalışmada bu üç program, katılımcı başına olan harcama açısından farklılık göstermektedir. “Abecedarian” programının çocuk başına net harcaması 60,000 doların üzerindedir, buna oranla, diğer iki program için çocuk başına net harcama “Family-Nurse Partnership” programı için 10,000 dolar ve kapsamlı erken çocukluk eğitimi için 5000 dolar olmak üzere çok daha düşüktür. Kayıt olma ve giderleri birleştirildiğinde, katılımcı sayısı sebebiyle kapsamlı erken çocukluk eğitimi ve katılımcı başına olan yüksek maliyetleri sebebiyle “Abecedarian” programı, “Family-Nurse Partnership” programından çok daha büyüktür. Katılımcı sayısının az ve katılımcı başına düşük maliyetli olması nedeniyle “Family-Nurse Partnership” programı en ılımlı toplam giderlere sahiptir (Bartik, 2013). Ancak düşük gelir grubundaki çocuklara hizmet vermesi, çocuk bakımı merkezlerinde tekrarlanmasının zor olması, eğitilmiş öğretmenler ve kapsamlı hizmetlere dayanması gibi nedenlerle “Abecedarian” Projesi dönüm noktası niteliğindeki bir çalışmadır (akt. Landry, vd., 2013). “Abecedarian” programı beş yıl boyunca tam zamanlı olarak bütün yıl boyunca çocuk bakımını ücretsiz sağlamakta; “Family-Nurse Partnership” programı ise annelerin yaşam şanslarını geliştirmeye vurgu yapmaktadır. Böylece, bu programların faydalarının ortalama yarısı ebeveynler yoluyla çoğalmaktadır (Bartik, 2013).

2-3 yaşındaki dezavantajlı çocuklara yönelik programların kalitesini yükseltmek, çocukların erken çocukluk eğitimi programlarından optimum avantajı elde etmeye onları hazırlamak için iyi bir yatırımdır ve okula hazırlanışlığı geliştirmektedir (akt. Landry, vd., 2013). Bu programların çocuklar ergenlik ve yetişkinlik dönemine eriştiğinde büyük oranda sorun davranışların oluşmasını azalttığını ortaya konulmuştur. Ciddi sorunlar için bu etkilerin daha büyük olduğu görülmektedir. Daha tutarlı ve geniş etkiler ciddi suçlara yönelik olarak ortaya koyulmuştur. Maliyet-fayda analizleri sonucunda kazanımlar her bir durumda maliyetleri aşmıştır ve bir çalışmada bu oran 7:1 kadar yüksek bulunmuştur (Crane, 2003).2011 yılında ise Amerikada çocuk bakımı sübvansiyonlarına yaklaşık 5 milyar dolar harcanmış; ancak bu fonların yalnızca %2'si bebekler ve yürümeye yeni başlayan çocuklara yönelik bakım hizmetlerinin kalitesini yükseltmek amacıyla kullanılmıştır (U.S. Department of Health and Human Services, 2011). Bununla birlikte, 1-2 yılını yüksek kalitede anaokullarında geçiren çocuklar 15-20 yıl sonra büyüdüğünde bu eğitimi almayanlara göre çok daha farklı şekilde davranmışlardır. Bu programlara katılanlar daha az suç işlemişlerdir. Ayrıca bazı çalışmalar, bu programların okul bırakma, evlilik dışı çocuk sahibi olma veya madde bağımlılığı gibi diğer sorun davranışları da azalttığını ortaya koymuştur. Bu programların yüksek risk altındakiler için böylesi etkilere sahip olması, bunun ulusal çapta gerçekleştirilmesi halinde ulusun karşılaştığı en kötü sorun davranışları büyük oranda azaltma potansiyeline sahip olduğunun göstergesidir (Crane, 2003).

Erken müdahale programlarının yüksek kalite ve yoğun olarak ilerlemesi gerektiği bilinmesine rağmen erken çocukluk eğitiminin optimum miktarı ve kalitesi çocuklar ve topluluklar arasında değişiklik gösterebilmektedir. Programlara ait işleyiş saatlerinin, personel alımının ve grup boyutlarının sistematik olarak denenmesi ile karar vericilere ve ebeveynlere daha iyi bilgi sağlamaya yönelik yeterli yol katedilebilir. Böylesi çalışmaları program işleyişinin düzenli bir parçası haline getirerek kalıcı gelişim için bir sistem oluşturulabilir (Barnett, 2004).Erken çocukluk eğitim programlarının nitelikli olması yönünde yapılan yatırımlar sonunda devlet program giderinin 2-3 katına eşit ekonomik kazanımlar üretmektedir. Bu ekonomik kazanımlar, iyi tasarlanmış ticari girişim programlarının kazanımlarıyla benzer büyüklüktedir ve tekrarlanagelen kazançlardır. Buna rağmen karar vericileri ikilemede bırakan husus erken çocukluk eğitimi program kazanımlarının, yapılan yatırımın üstüne uzun yıllar geçmesiyle anlaşılmasıdır. Karar vericiler, özel eğitim

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/3 Winter 2015

harcamalarını azaltma ve emlak değerlerini arttırma yoluyla erken çocukluk eğitimi programlarının kısa dönem kazanımları üzerinden çıkar elde ederek belirgin giderleri dengeleyebilirler (Bartik, 2013).

Erken çocukluk çağı programları, ulusal hükümetlerin güçlü bir rol almasını sağlayan bir politika alanıdır. Bu tür müdahale programlarının ekonomik gelişime olan katkılarının çoğu devlete geri dönmektedir. İlimli ölçekteki erken çocukluk eğitimi programlarının geniş çaplı ekonomik gelişmeye faydalı olması olası değildir. Eğer karar vericiler çocuklara yatırım yaparak daha geniş çaplı etkiler istiyorlarsa, yüksek maliyetli kanıtlara dayalı programlara büyük yatırımlar yapmaları gerekmektedir (Bartik, 2013). Büyük çaplı kazanım sağlayan erken müdahale programlarına ait bulgular, özel veya kamuya ait erken çocukluk eğitimi programlarının çoğunun sunduğu bulgularla bütünüyle tezat durmaktadır. Program kalitesindeki zıtlık performans boşluğunun çoğuna açıklama getirmektedir. Bugünlerde toplum, erken çocukluk eğitiminden en çok faydalanması gereken çocuklara hizmet sağlama konusunda programların yeterli miktarda optimum kaliteye eriştiğinden emin olacak şekilde çok az yatırım yapmaktadır (Barnett, 2004). Bununla birlikte, bürokratik durağanlık, büyük ölçekli erken müdahale programlarından gelen kazanımların gerçekleştirilmesini kısıtlayabileceğine yönelik bir endişeye sebep olabilmektedir. Kanun yaptırımlarını ve hapisanelerini azaltma konusunda bir isteksizlik olması nedeniyle sınıf tekrarı ve özel eğitim ihtiyacında azalmaların gerçekleşmesi için erken çocukluk eğitimi politikasını düzenlemek daha kolay olmaktadır. Erken müdahale programları sınıf tekrarı ve özel eğitim ihtiyacını azalttığında, okulların sınıflarını doldurma, güncel yapılandırma ve öğretmenler istihdam etme eğilimi ortaya çıkabilmektedir (Barnett, 2004).

Sonuç ve Öneriler

Birçok devlet önemli eğitimsel konulara dikkat çekmek için risk altındaki sosyal çevrelerden gelen erken çocukluk dönemi çocuklarını hedefleyen erken müdahale programları uygulamaktadır. Maalesef, bu programlara katılan çocukların çoğu sabit sorun davranış modelleri ile birlikte okula başlamakta ve bu gibi davranışlarla başa çıkma konusunda yanlış donanıma sahip öğretmenlerin sınıflarına girmektedirler. Bununla birlikte erken çocukluk eğitimi öğretmenlerinin kendilerini en az hazır hissettikleri alanın sorun davranışların yönetimi olduğu raporlanmıştır (Campbell, 1995; Stormont, Reinke & Herman, 2011). Oysa erken çocukluk eğitimi programlarına kayıtlı çocukların sayısı göz önüne alındığında, öğretmenler tarafından çocukların kronik sorun davranışlarını azaltmak için sınıf etkinliklerinde uygulanabilecek etkili erken müdahalelere ihtiyaç vardır (Gross, vd., 2003). Erken çocukluk döneminde uygulanan nitelikli programlar sayesinde risk altındaki çocukların akranlarıyla benzer eğitimler alarak hayata geriden değil aynı çizgiden başlamaları sağlanmaktadır. Bu programlara dâhil olan risk altındaki çocuklar yetişkinlik çağına eriştiklerinde suça karışmayarak, iyi bir işe girerek ve yaşadıkları risklerden arınıp kendi çocuklarına daha iyi bir gelecek sağlayarak aldıkları nitelikli eğitimin çıktılarını topluma iade etmiş olurlar. Aynı şekilde, sosyal beceriler yönünden eksiklik yaşayan ve sorun davranış örüntüleri sergileyen çocuklara erken çocukluk döneminde müdahale edilmesi sosyal olarak yetkin bireyler haline gelmelerine fırsat tanımaktadır. Paylaşma, yardımlaşma, işbirliği yapma, sırasını bekleme gibi basit görünen ancak bir o kadar da temel sayılan becerilere sahip olmayan çocuklar akranlarını anlamakta güçlük çekmekte, bu da onları saldırganlık, zorbalık, şiddet içeren davranışları kullanmaya itmektedir. Bu davranışları karşılığında ise akranları tarafından reddedilmektedirler. Oysa sosyal yetkinliğe sahip ve duygusal okuryazarlığı olan çocukların sorun davranışları sergilemesi en az düzeyde beklenmektedir. Sorun davranışlara müdahale edilmemesi halinde akademik başarısızlık kalıcı hale gelerek yetişkinlikte de çeşitli problemlere yol açmaktadır. Bu doğrultuda çocukların sosyal yönden güçlendirilmesi için yapılacak erken müdahale çalışmaları gelecekte de toplumsal düzenin korunması ve sosyal refahın sürdürülmesinde oldukça önemlidir.

Turkish Studies

*International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/3 Winter 2015*

Ülkeler, milyonlarca çocuğun yaşam kalitesini arttırmak, suç oranını azaltmak, gelecekteki işgücünü daha üretken hale getirmek ve ekonomiyi baştan sona güçlendirmek için yüksek kalitede erken çocukluk dönemi programlarına yatırım yapmalıdır. Yoksul çocuklara program hizmetleri sağlayarak kazanılacak nihai bütçe rahatlaması, ülkenin gelecek ihtiyaçlarının en acil kısmına finansman sağlayacaktır (Lynch, 2004). Programların nitelikli olması halinde yüksek kazançlar üreteceği akıllardan çıkarılmayarak mevcut erken çocukluk eğitimi programlarını desteklemek ve geliştirmek için çalışmalar yapılmalıdır (Bartik, 2013). Erken müdahale programlarına yapılacak yatırımlarla ilgili kararları vermekle yetkili kişiler olan siyasetçiler, elde edecekleri çıktıları somut olarak görmek istemektedirler. Çocukların ve toplumun sosyal, duygusal ve bilişsel kazanımlarının ekonomiye yansımalarının bilinmesi siyasetçilerin karar vermesini kolaylaştırmaktadır. Erken müdahale yatırımlarının uzun vadeli faydalarını bilmek önemli olmasına rağmen kısa vadeli faydalarının olması bu yatırımların gerçekleştirilmeye niyetlenen siyasetçileri daha çok teşvik etmektedir. Bunun nedeni kısa süreli iktidarda duracak olan bu kişilerin diğer seçim sürecinde bu kısa vadeli faydaları yeniden iktidara gelmek için kullanmak istemeleri olabilir.

KAYNAKÇA

- ANTHONY, L. G., ANTHONY, B. J., GLANVILLE, D. N., NAIMAN, D. Q., WAANDERS, C. & SHAFFER, S. (2005). The Relationships Between Parenting Stress, Parenting Behaviour and Preschoolers' Social Competence and Behaviour Problems in the Classroom. *Infant and Child Development*, 14, 133–154.
- AUBREY, C. & WARD, K. (2013). Early years practitioners' views on early personal, social and emotional development. *Emotional and Behavioural Difficulties*, 18(4), 435-447.
- BARNETT, W. S. (2004). *Maximizing returns from pre-kindergarten education*. Federal Reserve Bank of Cleveland Research Conference. Retrieved December 01, 2013, from <http://nieer.org/resources/files/PreschoolInvestmentReturns.pdf>.
- BARTIK, T. (2013). Early Childhood Programs as an Economic Development Tool: Investing Early to Prepare the Future Workforce. Retrieved December 01, 2013, from familyimpactseminars.org.
- BORNSTEIN, M. H., HAHN, C. & HAYNES, O. M. (2010). Social competence, externalizing and internalizing behavioral adjustment from early childhood through early adolescence: Developmental cascades. *Development and Psychopathology*, 22, 717 -735.
- CAMPBELL, S. B. (1995). Behavior problems in preschool children: A review of recent research. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 36, 113–149.
- CAMPBELL, F. A. & RAMEY, C. T. (1994). Effects of early intervention on intellectual and academic achievement: A follow-up study of children from low-income families. *Child Development*, 65(2), 684-698.
- CHEN, H. & ISPA, J. M. (1999). When mother says to do one thing and teacher says to do another: Preschoolers' responses to mother-teacher differences. *Journal of Research in Childhood Education*, 13(2), 196-206.
- CONROY, M. A., SUTHERLAND, K. S., VO, A. K., CARR, S. & OGSTON, P. L. (2013). Early childhood teachers' use of effective Instructional practices and the collateral effects on young. *Journal of Positive Behavior Interventions*, XX(X) 1–12.
- COSTELLO, E. J., FOLEY, D. L. & ANGOLD, A. (2006). 10-year research update review: The epidemiology of child and adolescent psychiatric disorders: II. *Journal of American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 45(1), 8-25.
- CRANE, J. (2003). *Do Early Childhood Intervention Programs Really Work?* Coalition for Evidence-Based Policy. Retrieved December 01, 2013, from

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/3 Winter 2015

- <http://evidencebasedprograms.org/wpcontent/uploads/2012/12/Do-Early-Intervention-Programs-Really-Work7.pdf>.
- DENHAM, S. A. & BROWN, C. (2010). Plays nice with others: Social-emotional learning and academic success. *Early Education & Development*, 21, 652–680.
- DENHAM, S. A., KALB, S., WAY, E., WARREN-KHOT, H., RHOADES, B. L. & BASSETT, H. H. (2013). Social and emotional information processing in preschoolers: indicator of early school success? *Early Child Development and Care*, 183(5), 667-688.
- DUNLAP, G., STRAIN, P. S., FOX, L., CARTA, J., CONROY, M., SMITH, B. J. & SOWELL, C. (2006). Prevention and intervention with young children's challenging behavior: Perspectives regarding current knowledge. *Behavioral Disorders*, 32, 29-45.
- EBERHARDT-WRIGHT, A. (2002). Challenging behavior in the classroom. Head Start Bulletin, #73. Retrieved December 01, 2013, from http://eclkc.ohs.acf.hhs.gov/hslc/resources/ECLKC_Bookstore/Bulletin_73Chi.htm.
- EGGER, H. L. & ANGOLD, A. (2006). Common emotional and behavioral disorders in preschool children: Presentation, nosology, and epidemiology. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 47, 313-337.
- EISENBERG, N., FABES, R. A. & SPINRAD, T. L. (2006). Prosocial development. In N. Eisenberg (Ed.), *Handbook of child psychology: Social, emotional, and personality development* (Vol. 3, pp. 646-718). Hoboken, NJ: John Wiley & Sons.
- ELLIOTT, S. N. & GRESHMAN, F. M. (1991). *Social skills intervention guide: Practical strategies for social skills training*. Circle Pines, MN: American Guidance Service.
- ER, M. (2006). Çocuk, hastalık, anne-babalar ve kardeşler. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 49(2), 155-168.
- FOX, L. & SMITH, B. J. (2007, January). *Policy brief: Promoting social, emotional, and behavioral outcomes of young children served under IDEA*. Center on the Social and Emotional Foundations of Early Learning and Center for Evidence-based Practice: Young Children with Challenging Behavior.
- FREY, A. J., PARK, K. L., BROWNE-FERRIGNO, T. & KORFHAGE, T. L. (2010). The social validity of program-wide positive behavior support. *Journal of Positive Behavior Interventions*, 12(4), 222-235.
- GALINSKY, E. (2006). *The Economic Benefits of High-Quality Early Childhood Programs: What Makes the Difference?* Washington, DC: The Committee for Economic Development.
- GARMEZY, N. (1991). Resilience and vulnerability to adverse developmental outcomes associated with poverty. *American Behavioural Scientist*, 34, 416–430.
- GREEN, V. A., DRYSDALE, H., BOELEMA, T., SMART, E., VAN DER MEER, L., ACHMADI, D., PRIOR, T., O'REILLY, M., DIDDEN, R. & LANCIONI, G. (2013). Use of video modeling to increase positive peer interactions of four preschool children with social skills difficulties. *Education & Treatment of Children*, 36(2), 59-85.
- GRESHAM, F. M. (2004). Current status and future directions of schoolbased behavioral interventions. *School Psychology Review*, 33, 326-343.
- GRESHAM, F. M. (2005). Response to intervention: An alternative means of identifying students as emotionally disturbed. *Education and Treatment of Children*, 28, 328-344.
- GROSS, D., FOGG, L., WEBSTER-STRATTON, C., GARVEY, C., JULION, W. & GRADY, J. (2003). Parent training of toddlers in day care in low-income urban communities. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 71, 261–278.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/3 Winter 2015

- HARVEY, E. A., YOUNGWIRTH, S. D., THAKAR, D. A. & ERRAZURIZ, P. A. (2009). Predicting attention-deficit/hyperactivity disorder and oppositional defiant disorder from preschool diagnostic assessments. *Journal of Consulting and Clinical Psychology, 77*, 349–354.
- HEBBELER, K. M. & GERLACH-DOWNIE, S. G. (2002). Inside the black box of home visiting: A qualitative analysis of why intended outcomes were not achieved. *Early Childhood Research Quarterly, 17*, 28-5.
- HOWES, C. (1988). Continuity in children's relations with peers. *Social Development, 7*, 340-349.
- Individuals with Disabilities Education Improvement Act regulations* (n.d.). Retrieved December 01, 2013, from <http://www.ideapartnership.org/oseppage.cfm?pageid=44>
- KAĞITÇIBAŞI, C., SUNAR, D., BEKMAN, S., BAYDAR, N. & CEMALCILAR, Z. (2009). Continuing effects of early enrichment in adult life: The Turkish Early Enrichment Project 22 years later. *Journal of Applied Developmental Psychology, 30*, 764–779.
- KAISER, A. P., CAI, X., HANCOCK, T. B. & FOSTER, E. M. (2002). Teacher-reported behavior problems and language delays in boys and girls enrolled in Head Start. *Behavioral Disorders, 28*(1), 23–39.
- KEENAN, K., BOELDT, D., CHEN, D., COYNE, C., DONALD, R., DUAX, J., vd. (2011). Predictive validity of DSM-IV oppositional defiant and conduct disorders in clinically referred preschoolers. *Journal of Child Psychology and Psychiatry, 52*, 47–55.
- LADD, G. W. (1990). Having friends, keeping friends, making friends, and being liked by peers in the classroom: predictors of children's early school adjustment? *Child Development, 61*, 1081-1100.
- LADD, G.W., BUHS, E.S. & SEID, M. (2000). Children's initial sentiments about kindergarten: Is school liking an antecedent of early classroom participation and achievement? *Merrill-Palmer Quarterly, 46*, 255–279.
- LANDRY, S. H., ZUCKER, T. A., TAYLOR, H. B., SWANK, P. R., WILLIAMS, J. M., ASSEL, M., CRAWFORD, A., HUANG, W., CLANCY-MENCHETTI, J., LONIGAN, C. J., PHILLIPS, B. M., EISENBERG, N., SPINRAD, T. L., de VILLIERS, J., de VILLIERS, P., BARNES, M., STARKEY, P. & KLEIN, A. (2013). Enhancing Early Child Care Quality and Learning for Toddlers at Risk: The Responsive Early Childhood Program. *Developmental Psychology*. doi:10.1037/a0033494.
- LEUNG, C., TSANG S. & HEUNG, K. (2013). Pilot Evaluation of a Home Visit Parent Training Program in Disadvantaged Families. *Research on Social Work Practice, 23*(4), 397-406.
- LOEBER, R. & FARRINGTON, D. P. (1998). *Serious and violent juvenile offenders: Risk factors and successful interventions*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- LONGSTRETH, S., BRADY, S. & KAY, A. (2013). Discipline policies in early childhood care and education programs: Building an infrastructure for social and academic success. *Early Education & Development, 24*(2), 253-271.
- LUDWIG, J. & SAWHILL, I. (2007). *Success by Ten Intervening Early, Often, and Effectively in the Education of Young Children*. The Hamilton Project: Advancing Opportunity, Prosperity and Growth. The Brookings Institution.
- LYNCH, R. G. (2004). *Exceptional returns: Economic, fiscal and social benefits of investment in early childhood development*. Economic Policy Institute. Retrieved December 01, 2013, from <http://cots6.tynwald.org.im:47851/business/committee/SAPRC/Public%20Evidence/Exceptional%20Returns.pdf>
- MACLEOD, J. & NELSON, G. (2000). Programs for the promotion of family wellness and the prevention of child maltreatment: A meta-analytic review. *Child Abuse & Neglect, 24*, 1127–1149.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/3 Winter 2015

- MAHONEY, G. & BELLA J. M. (1998). An examination of the effects of family-centered early intervention on child and family outcomes. *Topics in Early Childhood Special Education, 18*, 83-94.
- MAHONEY, G. & WIGGERS, B. (2007). The role of parents in early intervention: Implications for social work. *Children & Schools, 29*(1), 7-15.
- MARCHANT, M., YOUNG, R. K. & WEST, R. P. (2004). The effects of parental teaching on compliance behavior of children. *Psychology in the School, 41*, 337-350.
- MARKOWITZ, J., CARLSON, E. & FREY, W. (2006). *Preschoolers with disabilities: Characteristics, services, and results. Wave 1 overview report from the Pre-Elementary Education Longitudinal Study (PEELS)*. Washington, DC: Institute of Education Sciences, U.S. Department of Education.
- MCBRIDE, S. L. & PETERSON, C. (1997). Home-based early intervention with families of children with disabilities: Who is doing what? *Topics in Early Childhood Special Education, 17*, 209-23.
- MCCABE, P. & ALTAMURA, M. (2011). Empirically valid strategies to improve social and emotional competence of preschool children. *Psychology in Schools, 48*, 513-540.
- MCCORD, J. (1978). A 30 year follow-up of treatment effects. *American Psychologist, 33*, 284-289.
- MCGORRY, P. D., KILLACKEY, E. & YUNG, A. (2008). Early intervention in psychosis: concepts, evidence and future directions. *World Psychiatry, 7*(3), 148-156.
- MCINTYRE, L. L., BLACHER, J. & BAKER, B. L. (2006). The transition to school: Adaptation in young children with and without intellectual disability. *Journal of Intellectual Disability Research, 50*, 349-361.
- MENDEZ, J., MCDERMOTT, P. & FANTUZZO, J. (2002). Identifying and promoting social competence with African American preschool children: Developmental and contextual considerations. *Psychology in the Schools, 39*, 111-123.
- MYCK-WAYNE, J. (2010). In defense of play: Beginning the dialog about the power of play. *Young Exceptional Children, 13*(4), 14-23.
- NELSON, C. A. (2000a). Neural plasticity and human development: The role of early experience in sculpting memory systems. *Developmental Science, 3*(2), 115-136.
- NELSON, C. A. (2000b). How important are the first three years of life? *Applied Developmental Science, 3*(4), 235-238.
- O'BRIEN CAUGHY, M., LEONARD, T., BERON, K. & MURDOCH, J. (2013). Defining neighborhood boundaries in studies of spatial dependence in child behavior problems. *International Journal of Health Geographics, 12*(24).
- O'CONNOR, E. E., DEARING, E. & COLLINS, B. A. (2011). Teacher-child relationship and behavior problem trajectories in elementary school. *American Educational Research Journal, 48*, 120-162.
- PIERCE, E. W., EWING, L. J. & CAMPBELL, S. B. (1999). Diagnostic status and symptomatic behavior of hard-to-manage preschool children in middle childhood and early adolescence. *Journal of Clinical Child Psychology, 28*, 44-57.
- POPLI, G., GLADWELL, D. & TSUCHIYA, A. (2013). Estimating the critical and sensitive periods of investment in early childhood: A methodological note. *Social Science & Medicine*. <http://dx.doi.org/10.1016/j.socscimed.2013.03.015>.
- POWELL, D., FIXSEN, D., DUNLAP, G., SMITH, B. & FOX, L. (2007). A synthesis of knowledge relevant to pathways of service delivery for young children with or at risk of challenging behavior. *Journal of Early Intervention, 29*, 81-106.
- RESCHLY, D. J. (2004). Commentary: Paradigm shift, outcomes criteria, and behavioral interventions: Foundations for the future of school psychology. *School Psychology Review, 33*, 408-418.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/3 Winter 2015

- REYNOLDS, A. J., TEMPLE, J. A., ROBERTSON, D. L. & MANN, E. A. (2001). Long-Term effects of an early childhood intervention on educational achievement and juvenile arrest: A 15-year follow-up of low-income children in public schools. *JAMA*, 285, 2339-2346.
- ROBERTS, R. N., AKERS, A. L. & BEHL, D. D. (1996). Family-level service coordination within home visiting programs. *Topics in Early Childhood Special Education*, 16, 279-301.
- ROLNICK, A. J. & GRUNEWALD, R. (2003). Early childhood development: Economic development with a high public return. *Fedgazette*, 15(2). Minneapolis: Federal Reserve Bank of Minneapolis. Retrieved December 01, 2013, from http://www.minneapolisfed.org/publications_papers/pub_display.cfm?id=3832
- RUBIN, K. H., BUKOWSKI, W. M. & PARKER, J. G. (2006). Peer interactions, relationships and groups. In N. Eisenberg (Ed.), *The handbook of child psychology* (Vol. 6, pp. 571-645). New York, NY: Wiley.
- SEVERSON, H. H., WALKER, H. M., HOPE-DOOLITTLE, J., KRATOCHWILL, T. R. & GRESHAM, F. M. (2007). Proactive, early screening to detect behaviorally at-risk students: Issues, approaches, emerging innovations, and professional practices. *Journal of School Psychology*, 45, 193-223.
- SHANNON, P. (2004). Barriers to family-centered services for infants and toddlers with developmental delays. *Social Work*, 49, 301-308.
- SNELL, M. E., BERLIN, R. A., VOORHEES, M. D., STANTON-CHAPMAN, T. L. & HADDEN, S. (2011). A survey of preschool staff concerning problem behavior and its prevention in Head Start classrooms. *Journal of Positive Behavior Interventions*, 14(2), 98-107.
- STORMONT, M. A., BECKNER, R., MITCHELL, B. & RICHTER, M. (2005). Supporting successful transitions to kindergarten: General challenges and specific implications for students with problem behavior. *Psychology in the Schools*, 42, 765-778.
- STORMONT, M. A., REINKE, W. & HERMAN, K. (2011). Teachers' knowledge of evidence-based interventions and available school resources for children with emotional and behavioral problems. *Journal of Behavioral Education*, 20, 138-147.
- STUDTS, C. R. & VAN ZYL, M. A. (2013). Identification of developmentally appropriate screening items for disruptive behavior problems in preschoolers. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 41, 851-863.
- U.S. Department of Health and Human Services. (2011). *Child care and development fund fact sheet*. Retrieved December 01, 2013, from <http://www.acf.hhs.gov/programs/occ/ccdf/factsheet.htm>
- WEBSTER-STRATTON, C. (1999). *How to promote children's social and emotional competence*. London, England: Sage.
- WEBSTER-STRATTON, C. & TAYLOR, T. (2001). Nipping early risk factors in the bud: Preventing substance abuse, delinquency, and violence in adolescence through interventions targeted at young children. *Prevention Science*, 2, 165-192.

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

- UYSAL, H., AKMAN, B., Erken Müdahale Programlarının Erken Çocukluk Eğitimindeki Rolü: Erken Çocukluk Eğitimine Yapılan Yatırım Geleceğe Yapılan Yatırım mıdır?, *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 10/3 Winter 2015, p. 1053-1068, ISSN: 1308-2140, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.7692>, ANKARA-TURKEY

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/3 Winter 2015

